

Lausunto hallituksen esitysluonnoksesta laiksi eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta

HYD/1892/03.00.00/2023

Valmistelija Kaupungineläinlääkäri Taru Järvimaa p. 0401590965

Päätösperustelut Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt 18.12.2023 lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta laiksi eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta. Lausuntopyyntö asiakirjoineen on luettavissa kokonaisuudessaan maa- ja metsätalousministeriön verkkosivuilla. Lausunto tulee antaa viimeistään 31.1.2024.

Uusi eläinlääkintähuoltolaki (285/2023) on vahvistettu 3.3.2023, mutta laki ei ole vielä voimassa. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi edellä mainittua eläinlääkintähuoltolakia.

Eläinlääkäripalvelujen kunnallinen järjestämisvastuu ehdotetaan muotoiltavaksi siten, että velvollisuus järjestää seura- ja harrastuseläimiä varten muita palveluja kuin kiireellistä eläinlääkäriapua määräytyisi alueellisten tarpeiden perusteella.

Laissa säädettäisiin järjestämisvastuun laajuuden määrittävistä kriteereistä, joilla turvattaisiin palvelujen riittävä ja kohtuuhintainen saatavuus joko julkisina tai yksityisinä palveluina kaikilla alueilla sekä kunnille säädettyjen eläinlääkintähuollon tehtävien asianmukainen hoito. Kunnallisen järjestämisvastuun enimmäislaajuutena olisi laissa jo oleva 14-kohtainen luettelo eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kansanterveyden kannalta välttämättömistä eläinlääkäripalveluista. Jotta kunta voisi täydentää lakisääteistä palvelunvalikoimaansa muilla tarpeellisiksi katsomillaan palveluilla, lakiin sisällytettäisiin poikkeus kuntalaissa säädetyistä palvelujen yhtiöittämisvelvollisuuksista.

Lain muutosehdotuksen taustalla on Suomen ja Euroopan komission välillä käyty yleistä taloudellista etua koskevien palvelujen (SGEI) julkista tukea koskenut neuvotteluprosessi, jossa on käynyt ilmi, että tukijärjestelmää ei voi ottaa käyttöön ilman lakiin tehtäviä eräitä muutoksia. Muutosten myötä tukea voidaan myöntää komission SGEI-päätöksen puitteissa eikä tuen hyväksyvää komission päätöstä tarvita.

Uuden lain perusteella muut kuin järjestämisvastuuseen määritellyt palvelut tulisi kilpailulain ja kuntalain edellyttämällä tavalla hinnoitella markkinaperusteisesti silloin, kun kunta vapaaehtoisuuden perusteella järjestäisi palveluja kilpailutilanteessa markkinoilla. Kunta voisi tuottaa palveluja omana toimintanaan eli poiketen kuntalaissa säädetyistä velvollisuuksista yhtiöittää nämä palvelut silloin, kun kuntalain mukaisen yhtiöittämispoikkeuksen kriteerit täytyisivät. Kyse olisi käytännössä siitä, että palvelutuotanto katsottaisiin määrältään ja markkinavaikutuksiltaan vähäisiksi.

Tavoitteena on tehdä lakiin tarvittavat muutokset vaarantamatta lainuudistuksen keskeisiä tavoitteita, jotka liittyvät sen turvaamiseen, että eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kansanterveyden kannalta välttämättömiä peruspalveluja on saatavilla ympäri Suomen asiakkaiden kannalta kohtuullisella etäisyydellä ja kohtuuhintaisesti. Uuden lain tavoitteena on myös vähentää eläinlääkäripalvelujen järjestämisestä kunnille aiheutuvia kustannuksia. Lisäksi lailla pyritään varmistamaan julkisten ja yksityisten eläinlääkäripalvelujen laatu ja valvonta, kunnaneläinlääkäreille säädettyjen valvontatehtävien hoidon edellytykset ja eläinlääkärikoulutusta antavan yliopiston mahdollisuus saada opetus- ja tutkimustehtävänsä turvaamiseksi välttämätön potilasaines.

Eduskunnan 3.3.2023 vahvistama eläinlääkintähuoltolaki ja lausunnolla oleva lakiehdotus eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta ehdotetaan tulemaan voimaan 1.1.2025.

Hyvinkään kaupungin tekniikan ja ympäristön toimialan toimintasäännön (15.3.32022) 6.2 §:n mukaan ympäristötoimenjohtaja antaa viranomaislausunnon muille viranomaisille kiireellisissä

asioissa.

Lausunto

Lausunnolla olevan lakiehdotuksen perusteella kunta voisi arvioida eläinlääkintähuollon palveluntarpeen alueellaan ja järjestää palvelut tarkoituksenmukaisella tavalla kokonaisuutena käyttäen ilman automaattista yhtiöittämisvelvollisuutta. Lakiehdotuksen muutos on ehdottoman tärkeä, jotta eläinlääkintähuollon palvelut voidaan turvata Suomessa.

Pykäläkohtaiset huomiot siltä osin, kun niistä on lausuttavaa:

8 § Yleisen edun kannalta välttämättömät eläinlääkäripalvelut

Pykälässä luetellaan eläinten terveyden ja hyvinvoinnin kannalta välttämättömät eläinlääkäripalvelut, jotka turvataan tarvittavilta osin julkisen järjestämävastuun kautta.

Tarpeen arviointiin ei ole ainakaan toistaiseksi olemassa ohjeistusta, joten alueiden palveluja järjestetään todennäköisesti hyvin erilaisilla perusteilla. Lakiluonnoksen 8 §:n pykälässä lueteltujen yleisen edun kannalta välttämättömien eläinlääkäripalvelujen tulisi kuulua kokonaisuutena kaikkien kuntien järjestämisvastuuseen. Eri alueiden erilaiset tulkinnat pykälän soveltamisesta, johtavat käytännössä merkittäviin laatu- ja hintaeroihin sekä sen myötä eri alueiden asukkaiden eriarvoisuuteen. Lakiluonnoksessa oleva luettelo toimenpiteistä on suppeampi kuin tällä hetkellä voimassa olevassa laissa, eikä sitä ole tarvetta muuttaa enimmäislaajuudeksi.

Pykälän luettelo ei sisällä edelleenkaan yleisimpiä, eläimen henkeä pelastavia leikkauksia, kuten koiran keisarileikkausta ja märkäkohtuleikkausta tai eläinten kuvantamistutkimuksia. Kyseiset palvelut tulee lisätä luetteluun, jotta turvataan kuntien asukkaille kohtuuhintaiset palvelut kohtuullisen etäisyyden päässä. Vaihtoehtojen puuttuessa eläimet voivat jäädä ilman hoitoa, mikä lisää osaltaan myös eläinsuojeluviranomaisten työtä. Jo tällä hetkellä eläimiä jää vaille tarvittavaa hoitoa, koska omistajalla ei ole varaa järjestämisvastuun ulkopuoliseen palveluun. Lisäksi on eettisesti arveluttavaa esimerkiksi lopettaa synnyttävä koira pentuineen, jos omistajalla ei ole varaa keisarileikkauksen kustannuksiin. Laajentamalla järjestämisvastuuta voidaan turvata asiakkaille kustannusten kohtuullisuus, ja kiireellistä apua antavan eläinlääkäriin ammattitaito näissä toimenpiteissä myös virka-ajan ulkopuolella.

9 § Eläinlääkäripalvelujen järjestämisvastuu

Eläinlääkäripalvelujen järjestäjän järjestämisvastuun laajuus määräytyy alueellisten tarpeiden perusteella. Järjestäjän tulee järjestää 8 §:n mukaiset palvelut ainakin elintarvike- ja turkistuotantoa varten pidettäville eläimille. Lisäksi tulee järjestää kiireellinen eläinlääkäriapu kaikille alueen kotieläimille. Muut 8 §:n mukaiset palvelut kuuluvat järjestämisvastuuseen siltä osin kuin niiden järjestäminen on tarpeen palvelujen riittävän ja kohtuuhintaisen alueellisen saatavuuden sekä muiden eläinlääkintähuoltolaissa säädettyjen tehtävien asianmukaisen hoidon turvaamiseksi. Eläinlääkintähuoltolaissa säädetään eläinlääkäripalvelujen järjestämisen lisäksi elintarviketurvallisuuden, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan ja eläintautien vastustamisesta kunnissa.

Järjestämisvastuuseen kuuluvien palvelujen mitoituksessa on otettava huomioon alueen yksityisten eläinlääkäripalvelujen tarjoamat palvelut.

Lakiehdotuksen mukainen eläinlääkäripalvelujen järjestämisvastuun alueellinen kokonaisarviointimahdollisuus on kannatettava ehdotus. Tämän avulla voidaan turvata palvelujen riittävä ja kohtuuhintainen saatavuus ja muiden eläinlääkintähuoltolain veloitteiden hoitaminen.

Lisäksi on huomioitava, että kiireelliseen eläinlääkäriapuun tarvittavaa ammattitaitoa ei voi ylläpitää, jos ei ole mahdollisuutta perustoimenpiteiden suorittamiseen virka-aikana.

Lakiluonnoksen 9 § 2 momentissa tulisi olla selkeät viittaukset niihin 8 §:ssä lueteltuihin yleisen edun kannalta välttämättömiin eläinlääkäripalveluihin, jotka kuuluvat aina kaikkien kuntien järjestämisvastuuseen. Pieneläinten kohdalla esimerkiksi kohdat 10, 12, 13 ja 14 (akuutti lopetus) liittyvät kiireelliseen eläinlääkäriapuun. Viittauksessa tulee ottaa huomioon, että eläinlääkäri ei voi ilman kliinistä tutkimusta varmistua siitä, tarvitseeko eläin kiireellistä hoitoa vai ei.

10 § Eläinlääkäripalvelujen saatavuus

Järjestämisvastuuseen kuuluvien palvelujen tulee olla saatavilla niitä kotieläimiä varten, joiden omistajan tai haltijan asuin- tai kotipaikka on järjestäjän alueella. Eläinten pitopaikassa annettavien eläinlääkäripalvelujen tulee olla saatavilla järjestäjän alueella pidettäviä kotieläimiä varten. Järjestämisvastuuseen kuuluvia palveluja on oltava saatavilla ainakin virka-aikaan.

Kiireellinen eläinlääkäriapu on järjestettävä myös virka-ajan ulkopuolella.

Pykälän mukainen toimintatapa vastaa nykyistä toimivaa käytäntöä.

Lakiluonnoksen 10 §:n pykälää tulee kuitenkin täydentää siten, että päätös minimitasoa laajemmasta järjestämisvastuusta alueellisten tarpeiden perustella on voimassa muutoksenhausta huolimatta. Valitusprosessi voi kestää useita vuosia. Jos valitusprosessin aikana kunta voisi huolehtia ainoastaan lakiluonnokseen kirjatusta vähimmäistehtävistä, kunnan mahdollisuudet järjestää lakisääteiset eläinlääkintähuollon palvelut saattavat merkittävästi vaarantua kunnaneläinlääkäreiden siirtyessä yksityisiksi ammatinharjoittajiksi.

15 § Järjestäjän perimät maksut järjestämisvastuuseen kuuluvista eläinlääkäripalveluista

Järjestäjän tulee periä itse tuottamistaan eläinlääkäripalveluista kotieläimen omistajalta tai haltijalta maksu silloin, kun kotieläintä hoidetaan eläinlääkäriin vastaanotolla. Maksun tulee olla palvelujen käyttäjien kannalta kohtuullinen eikä se voi ylittää palvelun tuottamisesta aiheutuneita kustannuksia.

Järjestäjän perimän maksun lisäksi kunnaneläinlääkäri perii asiakkailta virkaehtosopimuksen mukaisen palkkion nykykäytännön mukaisesti.

Lakiehdotuksen mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä julkiseen järjestämisvastuuseen kuuluvien maksujen enimmäismääristä niiden eläinlääkäripalvelujen osalta, joita pidetään eläinten terveyden ja hyvinvoinnin ja kansanterveyden turvaamisen kannalta keskeisimpinä.

Ehdotusta erillisestä valtioneuvoston asetuksesta voidaan pitää hyvänä, koska sillä voidaan tarvittaessa turvata kohtuuhintaisten palvelujen saatavuus. Suomessa kuntien perimät maksut ovat tällä hetkellä hyvin kohtuullisia.

17 § Muiden kuin järjestämisvastuuseen kuuluvien palvelujen järjestäminen

Palveluntarjonnan määrittelyyn voi vaikuttaa kunkin palvelun yksittäisen tarjonnan kartoittamisen lisäksi myös alueellisen viranomaisen eli palvelujen järjestäjän arvio siitä, millaista palvelukokonaisuutta oman tuotannon ylläpitäminen ja säädettyjen eläinlääkintähuollon tehtävien hoituminen käytännössä kullakin alueella edellyttää. Alueellisen arvion mahdollistaminen on erittäin kannatettava muutosesitys. Palvelujen järjestäjä vastaa siitä, että kunnassa on tarvittavat resurssit eläinlääkintähuoltolain tehtävien suorittamiseen. Järjestäjä ottaa huomioon resurssien pito- ja

vetovoimatekijät ja millä tavoin se saa kustannustehokkaasti järjestettyä lakisääteiset palvelut.

Eläinlääkäripalvelujen lisäksi resursseja tarvitaan myös viranomaistehtäviin kuten elintarviketurvallisuuden, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan ja eläintautien vastustamiseen. Vientiyrittysten toiminta on turvattava, joten virkaeläinlääkäriresurssia on oltava saatavilla virka-aikana viestitodistusten allekirjoittamiseksi.

18 § Yliopistollisen eläinsairaalan tuottamat julkiset eläinlääkäripalvelut

Yliopistollista eläinsairaala ylläpitävä Helsingin yliopisto tuottaa järjestäjien järjestämisvastuuseen kuuluvia eläinlääkäripalveluja siinä laajuudessa kuin eläinlääkäreiden koulutuksen ja eläinlääketieteellisen tutkimuksen tarkoituksenmukainen järjestäminen vaatii. Yliopiston velvollisuuksiin sovelletaan, mitä järjestäjien velvollisuuksista säädetään 8, 10, 11 ja 13 §:ssä.

Yliopistollisen eläinsairaalan aseman ja velvoitteiden huomioiminen eläinlääkintähuoltolaissa on tarpeen eläinlääkäreiden koulutuksen ja eläinlääketieteen tutkimuksen mahdollistamiseksi.

33 § Julkisin varoin tuettuja eläinlääkäripalveluja koskeva avoimuus- ja raportointivelvollisuus

SGEI-päätöstä sovellettaessa on noudatettava SGEI-järjestelmään sisältyviä avoimuus- ja raportointivelvoitteita. Lisäksi on huomioitava kirjanpidon eriyttämistä koskevia vaatimuksia, mikäli tuotetaan myös muita palveluja kuin SGEI-palveluja eli järjestämisvastuun ulkopuolisia palveluja.

Järjestäjän tulee koota ja omien tulojensa lisäksi kuvata tiedot palkkioista, joita kunnaneläinlääkärit ovat perineet järjestämisvastuuseen kuuluvista eläinlääkäripalveluista, vähennettyinä palkkioiden hankkimiseen kohdistuvilla kuluilla. Järjestäjien tulee toimittaa tukea koskevat tiedot maa- ja metsätalousministeriölle. Maa- ja metsätalousministeriö toimittaa tiedot työ- ja elinkeinoministeriölle ja tämä edelleen komissiolle.

Raportointivelvollisuus tuo kunnaneläinlääkäreille ja kunnille lisää tehtäviä.

Päätös

Hyvinkään kaupungin ympäristöterveydenhuolto antaa oheisen päätöspöytäkirjan mukaisen lausunnon asiassa.

Toimivallan peruste

Hyvinkään kaupungin tekniikan ja ympäristön toimialan toimintasäännön (15.3.32022) 6.2 §:n mukaan ympäristötoimenjohtaja antaa viranomaislausunnon muille viranomaisille kiireellisissä asioissa.

Mika Lavia
Ympäristötoimenjohtaja

MUUTOKSENHAKUKIELTO

Tähän päätökseen ei voi hakea muutosta.

Muutoksenhakukiellon peruste

Kuntalaki 136 § (Päätös koskee valmistelua tai täytäntöönpanoa)

Tiedoksianto asianosaiselle

Asianosainen: